Vajkai Álló Géza

Hány magyar szent hiányzik?

Egy laikus profán elmélkedései

Mentegetődzés

Buzády Tibor (BT): *Kevés a magyar szent* című[1] szenttoborzó esszéjét nem lehet szó nélkül hagyni, noha szenttörténeti ismereteit tekintve nyomasztó fölényben van egy szent-ügyekben járatlan világival (nem klerikus, nem szerzetes laikussal) szemben, aki ezért teknősbékának érzi magát egy magas, megkerülhetetlen fal előtt. De csökönyös fajta, nem adta fel, elindult egy kis rést keresni, hátha valahogyan át tud jutni a másik oldalra. Az írásból kiderül, sikerült-e.

KI **LEHET** SZENT?

Hiszen egy az Isten, egy a közvetítő is Isten és ember között:
az ember Krisztus Jézus, aki váltságul adta magát mindenkiért.[2]

A korai kereszténységben csak Isten lényét és tulajdonságait, illetve Isten szentségével összefüggő dolgokat tartották és nevezték is szentnek; a „boldog" és a „szent" jelzőt csak az 5–6. századtól, eredetileg a hívők körében kezdték egyes személyekre alkalmazni. Mivel a szentek tisztelete „öngerjesztően" terjed, – minél többen hisznek segítő erejükben, annál többen fognak majd ismételten hozzájuk fordulni –, a 10. századtól kezdve – megakadályozandó parttalan elterjedésüket – a szentté vagy boldoggá nyilvánítást pápai engedélyhez kötötték: az egyszerű hívők és Isten közé közvetítőül „szuperhívőket" állítva.

Szenteket tiszteltek ugyan az ortodox és az anglikán keresztények is, de ima-közvetítő szerepük csak a katolikus kereszténységben terjedt el; ezt az evangélikusok elutasítják, a reformátusok istenkáromlásnak minősítik.

A döntés indoklása, hogy szentjein keresztül „Isten feltűnően nyilvánítja ki jelenlétét és arcát az embereknek". Ugyanis „… a szentek hiteles tisztelete nem a külső gyakorlatok sokaságában rejlik, … azért követjük [őket], hogy »életükből példát, … közbenjárásukból támogatást nyerjünk«, … másrészt pedig oktassák híveiket, hogy az égiekkel való társalkodásunk … egyáltalán nem szegényíti az imádó tiszteletet, amelyet megadunk az Atyaistennek Krisztus által a Szentlélekben."[3]

Ahogy a szerző látja

Buzády Tibor gondolatmenetét követve, a tanulmányából (nem sorrendben) kigyűjtött idézetekből kellene megállapítani, hogy „mi magyarok" kit és miért tisztelünk szentnek (a továbbiakban a boldogokat is a szentek közé értjük, csak indokolt esetben választjuk szét a két fokozatot):

„A 'szent' azt jelenti, hogy Istennek szentelt … az a személy, aki felhasználta egész emberi lényét, teljes lelki önmagát és lehető legtöbb földi cselekedetét, hogy Istennek adhassa át. A keresztényi erényeket hősi fokon gyakorolta. … A mai szent … a szeretet kötelékével embertársaihoz kapcsolódó, az Atyától kapott tehetségét kihasználó és Jézus útmutatásai szerint végzett feladatait hősies fokon gyakorló ember. De mi magyarok egy szent … legfőbb érdemének azt tekintjük, hogy hősies életével példát mutatott számunkra. … Nekünk a meggyőző hitvédő, a „vezér-katolikus" embertípus imponál."

A hogyanra nincs utalás. Miként tudjuk „teljes lelki önmagunkat" átadni Istennek? Hogyan lehet „hősi fokban" gyakorolni a keresztény erényeket (hit–remény–szeretet, ez a Katekizmusból[4] tudható)? Hogyan kell az „Atyától kapott tehetséget" kihasználva „Jézus útmutatásai szerint, hősies fokon végeznünk feladatainkat"?
Mindezt a mindennapi élet természetes körülményei között!
Nem lehet, hogy BT túl magasra emelte a falat?

Ahogy az Egyház[5] látja

Talán segít, ha körbejárjuk, hogy a II. Vatikáni Zsinat (a Zsinat) atyái hogyan gondolják az életszentséget:[6]

A (keresztszülők jóvoltából) megkeresztelt *világiak* mind „Krisztus-hívők, akik a *keresztséggel* Krisztus testébe épültek, … Isten népét alkotják." Feladatuk, hogy „az ideig való dolgok intézése, és *Isten szerint való rendezése* által keressék Isten Országát."(31) „*Valamennyien* meghívottak az életszentségre", és „isteni ajándékként testvérük Krisztus". (32) Arra hivatottak, hogy „jelenlevővé és tevékennyé tegyék az Egyházat olyan… körülmények között, ahol csak *általuk lehet… a föld sójává*."(33)

„A Szentlélek által … arra válnak képessé, hogy a Lélek gyümölcsei egyre bőségesebben teremjenek bennük. Mert *minden cselekedetük*, imádságuk, … hitvestársi és családi életük, mindennapi munkájuk, testi–lelki pihenésük, … sőt az élet terhei is – ha türelmesen hordozzák –, Jézus Krisztus által, Istennek kedves áldozattá válik."(34)

„A házastársak … egymás és gyermekeik számára a *hitnek és Krisztus szeretetének tanúi* legyenek, … komolyan törekedjenek a kinyilatkoztatott igazság mélyebb megismerésére." (35)

„Krisztus kegyelme által *belülről felemelt* világi szakértelmükkel és tevékenységükkel … hozzájárulnak ahhoz, hogy a teremtett javak, a Teremtő rendelkezése szerint, … az emberi munka, a technika és a civilizáció haladása által *minden ember javára szolgáljanak*; … [hogy ezeket] *méltányosabban* osszák el. … Ezenkívül … szervezett formában is próbálják jobbítani a világ

intézményeit. … Minden evilági dologban is a keresztény lelkiismeretnek kell vezetnie őket, … s így az *Egyház küldetése* egyre jobban megfelelhessen a mai világ sajátos körülményeinek." (36)

„Egyszóval: ami a lélek a testben, azok [legyenek] ők a világban." (38)

„…ügyeljenek rá, „nehogy a világ dolgainak használata és a gazdagsághoz való ragaszkodás … megakadályozza őket a *tökéletes szeretet* elérésében". (42)[7]

A Katekizmus különösen fontosnak tartja a szentek felelősségteljes szerepét a hívők közösségének erősítésében: „minden keresztény hívő (beleértve az élőket, a tisztítóhelyen[8] szenvedőket és a megdicsőülteket is), az összes megkereszteltel együtt egyetlen közösséget alkot az Egyházban", a szentek tisztelete révén pedig erősödik a hívőkben a közösségi tudat, miközben ők „nem szűnnek meg törődni azokkal, akiket a földön hagytak."[9]

A fal csak magasodik. Mégis, hogyan lehet megfelelni ezeknek a magas rendű elvárásoknak?

Ahogy egy katolikus[10] keresztény szentjelölt érezheti

Mindenekelőtt hiszi az alapvető dogmákat:

- A Biblia Isten tévedésmenetes kinyilatkoztatása.[11]
  Ezen alapul az egész keresztény teológia.
- Jézus személyében maga Isten jelent meg a földön, – e nélkül (sine qua non) senki sem tekinthető kereszténynek.
  Leggyakoribb, Jézust Istennel azonosító bibliaidézet: „Én és az Atya egy vagyunk", megfeledkezve a másikról: „Ha szeretnétek, örülnétek, hogy az Atyához megyek, mert az Atya nagyobb nálam." [12]
- Az egyetlen Istenben három személy van (Szentháromság).
  Ha Jézus nem tudott volna az Atyától és a Szentlélektől függetlenül emberré lenni, nem lehetne Megváltó!
- A mindenkor (fogantatásakor, szülés közben és után is) szűz Mária Isten anyja.
  Ha a Szentlélek nem volna önálló személy, Jézus egyszerre apja és fia lenne Máriának

A szilárd hit persze csak lelkében él, de vannak látható nyomai is:

- Rendszeresen részt vesz istentiszteleten.
- Nem használ a vallásosságot sértő vagy trágár kifejezéseket.
- Tiszteli, sőt szükség esetén anyagilag is támogatja szüleit.
- Nem tör házasságot, nem válik el, és nem használ semmiféle fogamzásgátlót sem.
- Jogtalanul nem szerez tulajdont, főleg nem közösségit.
- Nem terjeszt másokról hamis állításokat.
- Nem kívánja más feleségét, de akkor sem létesít házasságon kívüli szexuális kapcsolatot, ha mégis.

A Katekizmus szerint ilyen emberek az életszentség példaképei, akik segítik a hívőket teljesíteni földi hivatásukat.[13]

A nehéz lelki terheket könnyítendő, ezekben a kérdésekben a Zsinat sok tekintetben átszabta a hivatalos egyházi álláspontot. Megválasztása óta – immáron 5. éve –, Ferenc pápa *egyetlenegyszer sem* ejtette ki sem a „dogma", sem a „Szentháromság", sem a „kiközösítés" szót, és nem is fenyegeti pokollal a parancsolatokat nem kifogástalanul teljesítő, megtévedt báránykákat.

Viszont rendszeresen foglalkozik világméretű problémákkal:

- i*mádkozik* és imára buzdít a természeti katasztrófák áldozatiért és a vallásuk miatt üldözöttekért;
- imanapokat és karitatív megmozdulásokat szervez a hitük miatt üldözöttekért, az elnyomottakért és a terrorizmus áldozataiért;
- ENSZ megfigyelőjén keresztül *javaslatokkal* és magvas tanácsokkal látja el a világ vezető hatalmait, a természeti környezet megóvása és a hátrányos helyzetben élő népek érdekében;
- szívügye a vallások közötti kapcsolatok normalizálása.

Egyszóval azt teszi, ami az Egyháznak dolga (lett volna mindig is). Bár nem feledkezik meg az ínségben és a fogyatékkal élőkről sem, szavait elsősorban főleg a fiatalok és az új házasok, köztük kiemelten a hívő nők felé irányítja; állandóan ismételgetve az Istenbe vetett ***hit*** és a hozzá forduló rendszeres ***ima*** fontosságát.

Kitérés: az ima

Ha egyik könyörög, a másik átkot szór,
Melyiknek a szavát hallgassa meg az Úr?[14]

Az imádkozás alapjául Jézus szavai szolgálnak: „Én mondom nektek: Kérjetek, és adni fognak nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitnak nektek. Mert mindaz, aki kér, kap, és aki keres, talál, és a zörgetőnek ajtót fognak nyitni..." Az Atya szerető gondviselését kiemelve még azt is megemlíti, hogy ha a madarakról és a mezők liliomairól oly bőkezűen gondoskodik, hogyne fordítaná figyelmét még inkább kedves gyermekei felé. [15]

Imádkozni tehát érdemes, de mit tegyen egy bűnös lélek, ha úgy érzi, hiába? Hát forduljon egy szenthez, hogy járjon közbe az Úrnál, meghallgatásáért!

Van azonban egy kis gond: tudjuk, hogy a világ Isten örök terveinek megfelelően működik, aki isteni előrelátásában öröktől fogva ismeri minden cselekedetünket, gondolatunkat és szükségünket. Így bölcs előre rendeléssel már eleve eldöntötte, hogy teljesíti-e majd kérésünket vagy sem. Mármost, ha szerető Atyánk terveiben majdani vágyunk teljesítése szerepel, akkor is teljesülni fog, ha imáinkban külön nem kérjük; ha

viszont nem szerepel, nem fog teljesülni, feleslegesen imádkozunk. Ezt belátva, nem fogjuk könyörgéseinkkel zaklatni az Urat.

Igen, ez így cinikusan hangzik. Ugyanis *nem az Úrnak van szüksége* a hívők imáira, hanem az *imádkozó hite erősödik*, ha hiszi, hogy kérései – közvetítve vagy közvetlenül – imái révén teljesülnek. „Az ima kioltja félelmeinket, mert az Atya szeret minket, a Fiú felénk nyújtott karjával támogat bennünket, a Lélek rejtett utakon működik közre a világ megváltásában" – tanítja Ferenc pápa.[16]

A sikertelen imákról nem készül lista, a sikereseknek viszont elterjed a hírük, kiemelkedő esetekben némi egyházi támogatással is.

Visszatérés

Ahogy a „pecsétőr" látja

Ha sikerült is szentjelöltünknek hétköznapi feladatokra váltania a fennkölt elvárásokat, és átitatnia velük *minden* hétköznapi (és ünnepnapi) cselekedetét, „igazi" szentté csak akkor lesz, ha hivatalosan is bekerül a megdicsőültek égi társaságába.

Bár erről BT is ír, röviden tekintsük át a folyamatokat. A Tridenti zsinat óta fokozatosan pontosodnak a kanonizációs (boldoggá|szentté avatási) per szabályai, amelyek betartásáért ma kizárólag a Szentek Ügyeinek Kongregációja (a Kongregáció) felelős. Minden avatási pert külön *posztulátor*[17] készít elő: az ő kötelessége a beterjesztett iratok részletes átvizsgálása és hitelességük megállapítása, méghozzá az ugyancsak hivatalosan kijelölt vádlóval szemben. Korábban a sikerhez szentté avatás esetében négy, boldoggá avatáshoz két, az avatandó személyéhez közvetlenül köthető csoda bizonyítására is szükség volt, – mármint abban az értelemben, hogy ő eszközölte ki az Úrnál a csoda bekövetkezését, ami nélküle nem történt volna meg –, ma már ez nem elengedhetetlen követelmény (egy-két csoda azért nem hátrány).

> Buzády Tibor orvos, egyetemet végzett intelligens, művelt ember. Hívő, de maga is fogalmaz meg kritikákat, kivált példáiban. Nem lehet nem megemlíteni két általa idézett csodát, amelyeket anno a kanonizációs perben is elfogadtak:
> (1) Az olasz szent Pater Pioról elhitték, hogy *egyidejűleg két helyen volt* a világban (fogadva a hívők imáit).
> (2) A spanyol-francia Ferreri Szent Vince 25 embert hozott vissza a halálból**.** „Egy asszony elvágta a fia torkát, majd feldarabolta, megsütötte, sőt megette gyermekét. A mi *szent Vincénk imájára a testrészek összeálltak és a gyerek életre kelt*!"
> BT mentségére legyen mondva, hogy hozzáteszi: „Az egyik ember örül és meggyőződéssel észlel egy misztikus és értelemmel fel nem fogható eseményt, … a másiknak nincs szüksége fizikai csodára ahhoz, hogy ragaszkodjék hitéhez…. Ezért a boldoggá és szentté való nyilvánítást a hittudomány sem tette be a kötelező hitigazságok közé. A szentté avatást sem sorolja a pápai csalhatatlanság dogmájának hatáskörébe."[18]

A Kongregáció a posztulátor felterjesztése alapján dönt, hogy a javasolt személy méltó-e, és milyen fokban (boldog|szent) a knonizációra; pozitív döntés esetén az avatási per megindítását végül a pápa engedélyezi; de Őszentsége kivételes esetekben saját döntése alapján is elindíthatja.

Buzády egy kicsit besegít: „A szentté avatási perek római filozófiája, valamint az egyházpolitika is változott. A csodák megtörténténél fontosabb lett a felterjesztett személy tevékenysége és az össz-kereszténységre tett külső és belső hatása. … Elvárt lett, hogy a misztika mellett a szeretet teológiája is nyilatkozzék meg az oltárra emelésben. 2017 óta az élet tudatos felajánlása is … a megszentelődés bizonyítékának számít. Ferenc pápa hangsúlyozza, hogy a szentté avatás nemcsak egy-egy ember egyéni megdicsőülését bizonyítja, hanem utánozni valót is tár a közösség elé. … apostoli leveleiben bőven ír a világiak nélkülözhetetlen elkötelezettségéről."[19]

Azt viszont még a szerző is elismeri, hogy a pápa döntésében *egyházpolitikai szempontok is* szerepet játszanak.

> „… miután 2015-ben a Vatikán Állam diplomáciailag elismerte a Palesztin Államot, tíz nap múlva két palesztin vidéken tevékenykedő, de még a XIX. században élt olasz szerzetes nővért avattak szentté, hogy bátorítsák a mohamedán környezetben szenvedő keresztény csoportokat."[20]

Meg kell azonban említenünk két valós problémát:

- A Kongregáció erősen túlterhelt, és az elintézésre váró felterjesztések száma évek óta nő. Az elhúzódásnak egyik súlyos következménye, hogy az érintettek (felterjesztők, tanúk, posztulátorok) meghalnak, mielőtt az eljárás véget ér; az utódok pedig, – sőt még a hívők is –, előbb-utóbb elfeledkeznek az ügyről.
- A kanonizációs eljárások *jelentős költségekkel* járnak, vannak esetek, amikor a felterjesztést emiatt nem is tudják elindítani.

> Az „isteni kegyelem közvetítése" anyagi hozzájárulás fejében, évszázados vitatéma – emlékezzünk rá, hogy a reformáció Luthernek a búcsúcédulák árusítását erősen kárhoztató leveléből indult. A Katekizmus ekképpen indokolja: „A *kiszolgáltató* az *illetékes hatóságtól* megszabott *adományokon* kívül a szentségek kiszolgáltatásáért semmit ne kérjen… Az illetékes hatóság állapítja meg e »*fölajánlások*« mértékét annak az elvnek megfelelően, hogy a keresztény népnek *hozzá kell járulnia* az Egyház szolgáinak fenntartásához. »Méltó a munkás a maga bérére« (Mt 10.10)."[21] Ha ezt szó szerint vesszük, talán helyesebb lett volna a „kiszolgáltató" helyett a „hitmunkás" kifejezést használni! Az „illetékes hatóság" ugyanis megfeledkezni látszik az evangéliumi idézet első feléről: „A betegeket gyógyítsátok meg, a halottakat támasszátok fel, a leprásokat tisztítsátok meg, a gonosz lelkeket űzzétek ki! Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok."[22] Pál apostol még emlékezett rá: „Ingyen hirdettem köztetek az Isten evangéliumát", „Senki kenyerét ingyen nem ettük, hanem keserves fáradsággal, éjjel-nappal megdolgoztunk érte. Nem mintha nem lett volna rá jogunk, hanem mert példát akartunk nektek adni, hogy kövessétek."[23]

Azért legyünk tárgyilagosak: 2000 év alatt megváltoztak a társadalmi viszonyok, s emiatt az Egyház csapdahelyzetbe került: a „hitmunkásoknak" ma már valóban szükségük van a hívők *anyagi* támogatására *is*,[24] csak valahogy diszkrétebben kellene a kezüket kinyújtaniuk érte.

*ÉS KI **LESZ** SZENT?*

Az Istennek szentelt ember hétköznapi életről

Az égi babérokra törekvő ember lelkét tehát maradéktalanul átszövik az isteni erények, és teljesen betölti Istenbe vetett hite, valamint Istennek, rajta keresztül pedig egyszülött Fiának szeretete, nemkülönben az olthatatlan vágy viszont szeretetük után. „[a vallásos életet] … az élesedő ítélőképesség megtisztítja a világ mágikus felfogásától, … ezért sokakban elevenebbé válik az érzék Isten iránt."[25]

Csak hétköznapi ember lehet szentté halála után, életében bele kell olvadnia a társadalmi környezetébe. BT nagyon reálisan látja ezt: „A mai ember nem a kolostorok vagy remeteségek önmegtagadó szerzetesei között találja meg a szenteket, hanem a kemény munka mögött álló elhivatottságban. … A mai szent … nem lelki akrobata… csodákat művelő, föld felett lebegő … misztikus, hanem … a szeretet kötelékével embertársaihoz kapcsolódó, … Jézus útmutatásai szerint [élő] … ember, aki … ha rákényszerül … még életét is feláldozza."[26]

Mivel az önreklámozás szigorúan tiltott – egyetlen ilyen eset bebizonyosodása egyszer s mindenkorra végét veti minden kanonizációs kezdeményezésnek –, csak szájhagyomány útján lehet szert tenni némi ismertségre. Mint láttuk, ehhez nem kell csodákat művelni, – pláne nem skizmákat produkálni, mint Pio atya – „népünk lelkülete a szentté avatáshoz szükséges csodák meglátására nem alkalmas"[27] –, az a fontos, hogy minél többen higgyék és *vallják*: az ő példaképük közbenjárására menekültek meg a felborult autóból, múlt el már-már gyógyíthatatlannak hitt viszketésük, kapták meg a vágyott állást reménytelen versenyhelyzetben, vagy kerülte el a jégverés gyümölcsösüket.

Persze, minden meghallgatástól kicsit fényesebb lesz a jelölt glóriája, és erősödik a tisztelők hangja is, mígnem eléri az illetékes püspök ingerküszöbét, aki aztán – lelkiismeretes kivizsgálás után – javaslatot terjeszt fel az illetékes vatikáni hatósághoz, méltatva a jelölt életét, külön kiemelve, hogy „hősi fokban gyakorolta az erényeket" – még ha esendő emberként esetleg bűnöket is elkövetett, hiszen senki emberfia nem lehet tökéletes. Mára ugyanis ez lett az életszentség kritériuma.

Végül is milyen legyen egy mai magyar „vezér-katolikus"?

Megingathatatlan hite átélt istenszeretetén alapuljon, ez vezérelje mindennapi cselekedeteit is. Na de hogyan válik ez nyilvánvalóvá? Nézzünk néhány példát:

- Házastársához szeretetből hűséges, gyermekeit Isten és Szűz Mária tiszteletére neveli. Ha házastársa netán hűtlenül elhagyja, amíg ő él, önként lemond a szexuális örömökről.
  (Akkor is, ha volt párja másik házasságot köt, akár gyermekei is születhetnek.[28])
- Egyedül maradt idős szülőjét biztonságos idősotthonban helyezi el.
  (Meg is látogatja évente négyszer: születés- és névnapján, húsvétkor, karácsonykor.)
- Rendreutasítja a randalírozó bandát: „Testvéreim, hagyjátok abba, mert Istennek nem tetsző dolgot műveltek!"
  (A háromhetes kórházi kezelés árát szerencsére az egészségbiztosítás fizeti.)
- Ellenségeivel igyekszik normális kapcsolatokra, rágalmazásaikat elviseli, sértéseiket nem kívánja megbosszulni.
  (Így aztán néha eltűr (akár szellemi, akár fizikai) „ütéseket", de kabátját nem adja, ha csak zakóját kérik.)
- Nem csalja el az adóját, mert belátja, hogy ezzel meglopná a közösséget.
  (Ha mégis elszámolta magát, meggyónja és teljesíti a penitenciát.)
- Lemond a béremelésről, ha úgy érzi, hogy munkájával nem szolgált rá.
  (Ő majd tovább takarékoskodik, kapja inkább a szorgalmasabb, de szerény kolléga.)
- Megvédi munkatársát az méltánytalan elmarasztalástól.
  (Másnap együtt mennek az állásközvetítőhöz; mégiscsak barátságosabb.)
- A pályázat útján nyert közpénzt a vállalás megvalósítására fordítja.
  (Kivéve a kijáró tiszteletdíját és a nyaralóépítés költségeit.)
- Ha az Úr erre eleve kiválasztotta, plébánosával egyeztetve szervezhet imádságos összejöveteleket is, a hívők hitének megerősítésére.
  (Közismert Németh Sándor esete, aki keresztelésekor ugyan „beépült Krisztus testébe", de nem valószínű, hogy az Egyház, gyülekezetének tagjai által is, a „föld sójává változik".[29]

Az istenre-irányultság ugyan fel-felcsillan ebben az életmódban, de egyik-másik esetben nemcsak a Tízparancsolat, még az alapvető humanista erkölcsi normák betartása is sérült. Azt is nehéz elképzelni, hogy tömegeket csábítana követésére. Mégis tegyük fel, hogy az illetékes hatóság méltányolja igyekezetét és felveszi az ima-közvetítők listájára.

Van igény „szentéletű" példaképekre?

„A magyar ember akarva-akaratlanul is magára vonatkoztatja a szent életét, és saját napjaira vetíti ki. … elismeri a kiváló embert, még ha hibátlannak, teljesen „szentnek" nem is tartja őt. … egy szentet, boldogot elsősorban nem azért tisztelünk, mert közbenjárására megmagyarázhatatlan csodát művelt az Isten, … nekünk a meggyőző hitvédő, a „vezér-katolikus"

embertípus imponál." És némi önellentmondással: „A magyar ember gyanakvó és azonnal kritizál; a másikban a tökéletlenséget látja meg először. … előszeretettel vonja kétségbe az illető életszentségét. De miért is kérje földi szentjei közbenjárását? Van neki Boldogságos Szűz Máriája, … akit jobban ismer, … akiben jobban bízik, aki mégiscsak közelebb van Szent Fiához!"[30]

> Közismert a legenda, hogy halála előtt, az utókor által szentté avatott I. István királyunk – alkalmas utód híján – Szűz Mária oltalmába ajánlotta országunkat; azóta szeretjük magunkat „Mária országának" érezni, noha a visszaigazolás a mai napig nem érkezett meg.

Az Egyház másképp látja: „…valamennyien egyek vagyunk Isten és a felebarát ugyanazon szeretetében, … mert Krisztus valamennyi híve az ő Lelkének birtokában összeolvad az egy Egyházba …[miközben] az örök haza polgárai … szüntelenül közbenjárnak értünk az Atyánál". … „Esedezve kérjük őket segítségül, és vegyük igénybe imáikat és hatalmas támogatásukat, hogy megkapjuk Isten jótéteményeit az ő Fia, Jézus Krisztus, a mi Urunk által."[31]

Ámen, mondhatjuk; ám eléggé ellentmondásos a kép.

Buzády szerint segítené az életszentség elismerését, ha legalább az alapfokú avatási eljárás közelebb kerülne a hétköznapi élethez. „A Kongregáció a boldoggá avatásoknak ne késleltetője, … hanem … a mai emberekhez szóló közvetlen intézmény legyen. … Hiszen saját követelménye, hogy a felemelendőnek legyen meg a nép körében a tisztelete, s ilyen értelemben minden szentet először a nép avat szentté. ... Ezért javaslom, hogy – mint ahogy az valaha volt –, a boldoggá avathatóságot is a püspöki karok hatáskörébe kell áttenni. … A boldoggá nyilvánítás méltósága nem fog leértékelődni."

Vagyis a Kongregációnak engednie kellene, hogy egy-egy – szűkebb körben ismert – személy estében helyben folyhasson le a per, mert „többet tudnak az ügyek lelkipásztori hasznosságáról, mint a távoli római vezetés". Naivul még azt is hozzáteszi, hogy „modernebb adminisztrációval" csökkenthető lenne az elhúzódó eljárások száma.[32]

A gondolat nem új, már a Zsinaton is felmerült: „A [fölszentelt pásztorok] … atyai szeretettel figyelmesen vegyék fontolóra Krisztusban, a világi hívek kezdeményezéseit, véleményeit és kívánságait".[33] Ha netán teljesülne szerzőnk vágya, és a decentralizáció megtörténne, nyilvánvalóan ugrásszerűen elszaporodnának a boldoggá avatások, ami – az ő véleményével szöges ellentétben – óhatatlanul járna a boldogi fokozat leértékelődésével. Persze lehet azzal érvelni, hogy cserében megnőne a szentek iránti bizalom, és túlvilági közvetítésük iránti igény, ami feltehetően fokozná a hitélet elmélyülését.

Egyelőre azonban ez csak halvány (s)óhaj: a Kongregáció atyáinak még álmukban sem jut eszükbe, hogy boldog-ügyben kiadják kezükből a döntés

jogát; bár a szerző nagyvonalúan még azt is megengedné, hogy mivel „a szentté avatások a világegyháznak szólnak, intézze ezeket a Szentek Ügyeinek Kongregációja és a mindenkori pápa".

Van azonban a szentek tiszteletének egy nagyon komoly árnyoldala, ami miatt számos vallás elutasítja ezt a gyakorlatot. Ugyanis közbenjárásuk kérése helyett a hívők gyakran, szinte észrevétlenül, magához a szenthez kezdenek imádkozni: Szent Antalkám segíts, hogy visszahódítsam a férjem, Szűzanyám, te sohasem hagyod cserben a hozzád fordulókat stb. – ami tulajdonképpen istenkáromlás, mert csak Istent illeti imádat. A pápa Őszentsége nem is buzdít soha másképp, csak úgy, hogy Istenhez, a mi Urunkhoz imádkozzunk.

Egyáltalán: elérheti a szentek tisztelete azt a fokot, amelyen egy hívő magának is megkívánja a glóriát? Hallgassuk meg egy hétköznapi hívő vallomását:

Akarok én szent lenni?

„Eszemben sincs. Nem vagyok fehér bárány, bár a szexuális korlátozások kivételével igyekszem megtartani a parancsolatokat, és nem *Pascal érve* szerint gondolok az Úrra,[34] eljárogatok a házába, nem használok őt sértő szavakat, mégsem mondhatnám, hogy teljességgel betölti egész lelkemet. Időnként (a születésnapom tájékán) „magán-lelkigyakorlatot" tartok: hogyan éltem eddig, megbánom (és majd törekszem jóvátenni) hibáimat (netán bűneimet), és elgondolok elérendő célokat.

Nem vesztegetek és nem vagyok megvesztegethető, ezért nem is nagyon haladok felfelé a (nem is biztosan létező) ranglétrán; de tőlem telhetően tisztességgel végzem a munkámat, szükség szerint együttműködve munkatársaimmal; bár egyeseket kedvelek, másokat útálok. Főnökeim általában gerinctelenek, néha nehezen elviselhetők, ilyenkor gyakorlom a keresztény erényeket.[35]

Embertársaimmal úgy viselkedem, ahogyan ezt elvárom tőlük magammal szemben. Nem vagyok nagyon bátor, de van egy kis karate gyakorlatom; ha megtámadnak, inkább kitérek, de ütlegelni nem hagyom magam; sőt adott esetben a gyengébb felet is segítem.

Kevés barátommal hol itt, hol ott összejövünk, összeugrunk a társadalmi helyzetet értékelve, mégis jókat beszélgetünk, és élvezzük egymás társaságát. De legfontosabb a bizalom: tudjuk, hogy minden kritikus helyzetben számíthatunk a többiekre.

Szeretem a klasszikus zenét és a gondolatébresztő színházat; ilyen helyekre a(z egyidejűleg mindig egyetlen) barátnőmmel járok; vele a

szexuális örömöket is megosztjuk. Az én koromban a házasságkötést már komolyan fontolóra kell venni: ezt részben kötelességnek is érzem a táradalommal szemben, amely viselte felnőtté érésem költségeit, de kicsit önzés is: utódok nélkül az öregkor sivárrá és kilátástalanná válik.

Nem tartom magam példaképnek, de remélem, hogy munkámmal és életemmel hasznára tudtam lenni másoknak is."

Vajon megnyílik számára az örök élet kapuja?

Következtetések

Buzády Tibor tudja a megoldást: „Szerkesztessenek kiadványok, melyeken bejelentik az imameghallgatásokat. Mert tartós akciózgatás szükséges ahhoz, hogy életben tartsuk annak a gondolatát, hogy valakit mi, magyarok »szentnek kiáltunk ki«. Csoda majdcsak lesz, vagy annak bármely egyházilag elfogadott megfelelője. Ha eleget zörgetünk, akkor kinyittatik – ígérte meg az Úr. Azaz bízzunk, imádkozzunk és cselekedjünk".

> Természetesen, egy makkoshotykai fejőasszony, egy ököritófülpösi közmunkás vagy egy gávavencsellői segédmunkás, de még egy jászfényszarui értelmiségi sem hitélete alapján tekint majd valakit példaképnek, hanem azt keresi, hogyan tudja, tudta őt magát képviselni az égben, imáinak meghallgatása tárgyában. Valószínű, hogy egy-egy hívő hite elmélyültebb lesz, ha a csajági Szent Emese kieszközölte az Úrnál egyetlen kislánya gyógyulását, vagy a kinlódji boldog Kende közbejárására megjelent egy teherautó, amelyik kimentette kocsiját a hótorlaszból, vagy a bagi boldog Turul bíztatására győzött a focicsapata. De ez nem elég.

Buzády nagy tévedése abban van, hogy a vallásosság szintjének emelkedésétől majd automatikusan tisztességesebbé válik a társadalom. Hát nem! Akinek az Egyház 1700 éves történelme nem volna elég, csak vesse össze a nagyon katolikus Olasz-, Spanyol- vagy Franciaország példáját, a nagyon profán skandináv államokéval. *Bízni és imádkozni* lehet, de ettől nem lesznek többen, akik nem túlvilági jutalmakért vagy evilági anyagi javakért, hanem lelkiismeretük szavára, *önként cselekszik,* amit az erkölcsösség megkíván, és elszaporodva meg tudnák állítani hazánk erkölcsi zuhanórepülését. Ha valakinek ez „magától" nem megy, és szüksége van valamilyen szellemi mankóra, ám legyen vallásos. Nem baj, ha csak a halál utáni életben ígért jutalmak reményében (vagy büntetésektől félve) él a humanista erkölcs normái szerint,[36] csak *erkölcsösen éljen*.

Egyszóval tisztelt Buzády Tibor, nem több magyar szentre volna szükség, hanem sokkal-sokkal több erkölcsös *hétköznapi* magyarra!
(Bár a mai magyar valóságot tekintve, talán nem is olyan nagy a különbség!)

Források

A II. Vatikáni Zsinat dokumentumai (Szent István Társulat, Budapest, 2000.)
A dokumentumokat latin szövegük első két szavával azonosítják; fejezetekből, ezeken belül folyamatosan számozott szakaszokból állnak; a könnyebbség kedvéért a magyar nyelvű kiadványon belüli oldalszámot is megadjuk.
hivatkozás: < azonosító><szakasz-szám> (2vzsd <oldalszám>)

A Katolikus Egyház Katekizmusa (Szent István Társulat, Budapest, 202);
hivatkozás: KEK <tételszám>

Biblia Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás (Szent István Társulat, Budapest, 1996);
hivatkozás: <könyv azonosító> <fejezetszám>.<vers száma>

Heinrich Denzinger: Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et
morum – Kompendium Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen (Herder (Freiburg-Basel-Wien, 2005. 40. Auflage);
hivatkozás: HD <tételszám>

Zenit daily dispatch – The world seen from Rome; a Szentszék félhivatalos internetes napilapja, 2006. 11. 03.
26 nyelven; angolul: http://www.zenit.org/english/news.html.
hivatkozás: ZE <éé.hh.nn>

Jegyzetek

[1] Új Írás, 4. szám, 2019. február

[2] Szent Pál első levele Timóteushoz, 1Tim 2.5-6

[3] Lumen gentium 51. (2vzsd 196-197. oldal)

[4] Itt és a továbbiakban a Katolikus Egyház Katekizmusából idéztünk.

[5] A nagy kezdőbetű az egyetlen, szent, katolikus és apostoli Római Anyaszentegyházra utal.

[6] Az alábbi idézetek a Lumen gentium dogmatikai konstitúcióból vannak, zárójelben a szakasz-számok. (2vzsd 174-187. oldal) (Kiemelések tőlem)

[7] Tudjuk ugyan, hogy itt a földön nem lehetünk tökéletesek, de legalább törekedjünk rá.

[8] Megjegyezzük, hogy a Zsinat óta a modern teológia nem fogadja el a „tisztítótűz" létezését.

[9] KEK 956, 2863.

[10] A jelző tulajdonképpen felesleges, mert a protestáns vallásokban tilos szentekhez „imádkozni", a szenteknek állított oltárokat pedig istenkáromlásnak minősítik.

[11] „… a [tridenti] zsinat az Ó- és az Újtestamentum minden könyvét – mivel mindegyiknek ***szerzője az egyetlen Isten*** – a kegyelet érzésével és hódolattal övezi és tiszteli… Ha pedig valaki ezeket a teljes könyveket vagy bármely részüket… úgy ahogyan a régi latin Vulgata kiadás tartalmazza… nem tekinti szentnek és kánoninak,vagy a bennük foglalt tanítást tudva és akarva semmibe veszi, legyen kiközösítve" (HD 1501-1504) (Kiemelés tőlem)

[12] János evangéliuma: Jn 10.30; illetve Jn 14.28. De a többi evangéliumban Jézus más alkalmakkor is kijelenti önmagáról, hogy az Atya felette áll (Mt 11.27, Mt 24.36, Mk 13.32, Lk 10.22).

[13] KEK 2030.

[14] Sirák fiának könyve: Sir 34.24.

[15] Lukács evangéliuma: Lk 11.9-10, illetve Lk 12.24-27.

[16] Egyik homíliájában, ZE 19.02.26.

[17] ~ ügyvivő, aki ügyvéd szerepét teljesíti.

[18] BT tanulmányából. –– Csak áttételesen tartozik témánkhoz, mégis megemlítem Franz Werfel: *Bernadette* című könyvének előszavát: „Amit leírtam (a lourdesi csodáról van szó), nem fogom semmivel sem bizonyítani. … Azoknak ugyanis, akik hisznek, minden bizonyítás felesleges, akik meg nem hisznek, azoknak hiábavaló."

[19] BT tanulmányából.
[20] BT tanulmányából.
[21] KEK 2122. (Kiemelések tőlem.)
[22] Mt 10.8
[23] Szent Pál második levele a korintusiakhoz: 2Kor 11.7, illetve második levél a tesszalonikiakhoz: 2Tessz 3.8-9.
[24] Amit Jézus is megkapott Mária Magdolnától; közösségeinek stabilizálódása után pedig Pál apostol is megkövetelt.
[25] Gaudium et spes 7. (2vzsd 654. oldal)
[26] BT tanulmányából.
[27] BT tanulmányából.
[28] Az embertelen szabályozás alapja a teremtő Isten szava: „Ezért a férfi elhagyja apját és anyját és feleségéhez ragaszkodik, s a kettő egy test lesz" (Ter 2.24). Jézus erre hivatkozva jelenti ki: „Amit Isten egybekötött, azt ember ne válassza szét" … „Mondom nektek: aki elbocsátja feleségét - hacsak nem paráznasága miatt -, … házasságot tör" (Mr 19.6, 9). Bár eszerint a nők paráznasága mégiscsak oldószere a házasságnak, inkább vegyük fontolóra Jézus végrendeletét: „Bizony mondom nektek: amit megköttök a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldotok a földön, a mennyben is fel lesz oldva" (Mt 18.18). Az Egyház tehát feloldhatná az ellehetetlenült házasságokat, ha akarná. De nem akarja.
[29] V.ö. Lumen gentium 31, illetve 33.
[30] BT tanulmányából.
[31] Lumen gentium 49, 50. (2vzsd 194, illetve 196. oldal)
[32] Idézetek BT tanulmányából.
[33] Lumen gentium 37. (2vzsd 181. oldal)
[34] Pascal érve:„Ha hiszel Istenben és kiderül, hogy tévedtél, nem vesztettél semmit, – de ha nem hiszel Istenben és kiderül, hogy tévedtél, pokolra jutsz. Következésképpen ostobaság ateistának lenni." – Az „érv" több szempontból „lyukas": 1) A lélek örökkévalóságát csak az egyistenhívő vallások tanítják, *következésképpen* aki egyistenhívő, jól teszi, ha nem ateista. 2) Nem tudhatjuk, melyik az „igazi" isten, és ha rosszul választunk, az igazi mégiscsak pokolra küldhet. 3) Ha Isten mindentudó, tudja, hogy ki hisz őszintén, és ki csak a túlvilági ellenszolgáltatás kedvéért; ha igazságos, az utóbbiakat nem részesíti örök jutalomban. 4) A feltételezett „igazi" Isten evilági engedelmességet is követel és kötelezettségeket ró híveire, akik hiábavalóságokra fecsérelt életüket veszítik, ha tévedtek.
Tisztességes és jóérzésű hívő aligha csábul ilyen kétszínű istenhitre.
[35] Hiszem, hogy nekem van igazam, remélem, hogy én bírom tovább, és szeretem, amikor pulykavörösre hergeli magát.
[36] Ezekről részletesebben: Vajkai Álló Géza: *A kék madár nyomában*; Új Írás, 3. szám, 2019. január